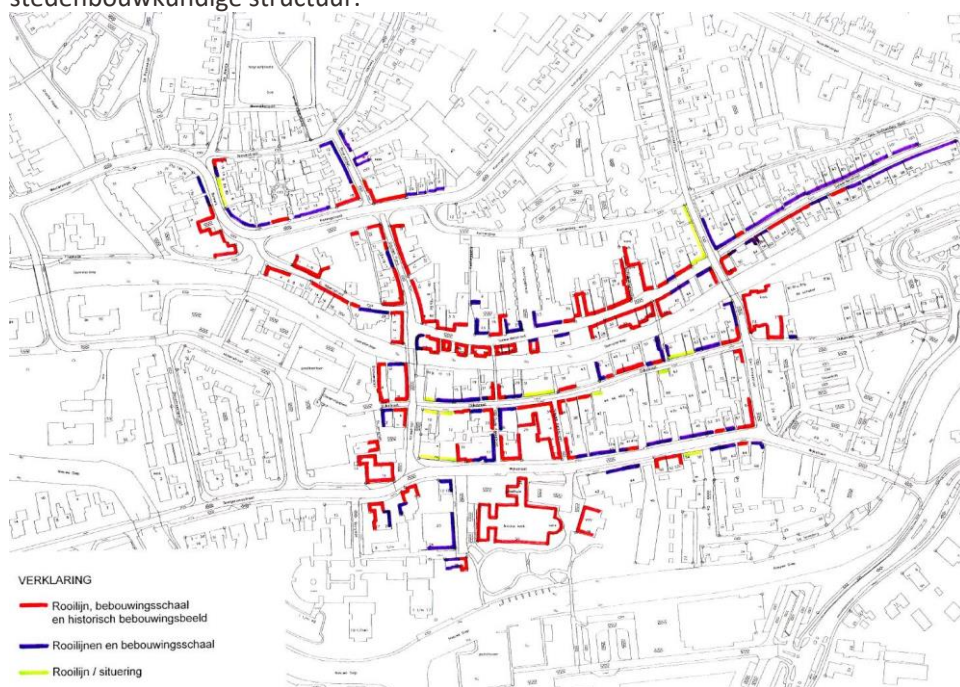

Beschermd stadsgezicht

Een groot deel van het centrum van Appingedam is ingevolge artikel 35 van de Monumentenwet aangewezen als Beschermd Stadsgezicht. Deze aanwijzing is een erkenning van het bijzondere historische karakter van de binnenstad van Appingedam. De bedoeling van de aanwijzing is om deze bijzondere historische karakteristieken te behouden en nadrukkelijk een plaats te geven in toekomstige ontwikkelingen. Na de aanwijzing van een gebied als beschermd dorps- of stadsgezicht moet hiervoor een beschermend bestemmingsplan worden vastgesteld. Voor het centrum van Appingedam heeft dat plaatsgevonden met de vaststelling van het deelplan Centrumgebied in 2010. In voorliggend Chw bestemmingsplan is de regeling uit dat plan één op één overgenomen, nadat deze regeling eveneens in het voorgaande bestemmingsplan Stad Appingedam uit 2013 was opgenomen.

Het beschermende beleid ten aanzien van de cultuurhistorische en ruimtelijke waarden is niet bedoeld om het bestaande beeld volledig vast te leggen. De Monumentenwet voorziet hier al voor een belangrijk deel in door de beschermende regeling voor individuele rijksmonumenten. Voor het bestemmingsplan is het meer de taak om de beeldbepalende gebiedswaarden te beschermen en om vanuit dat perspectief een regeling te bieden voor waardevolle elementen (van de niet als rijksmonument en gemeentelijk monument aangewezen bebouwing), de onderlinge samenhang en variatie in de bebouwing en de gehele stedenbouwkundige structuur.

Historisch-ruimtelijke waarderingskaart

Het is essentieel dat deze structurele kenmerken van het Beschermd Stadsgezicht worden vastgelegd, maar nog belangrijker dat marges worden aangegeven, waarmee op ontwikkelingen in de planperiode kan worden ingespeeld zonder dat de structurele kenmerken worden aangetast.

Binnen het gevarieerde gebied van de binnenstad zijn de belangen van het Beschermd Stadsgezicht niet overal gelijk.

De Historische-ruimtelijke waarderingskaart (zie bovenstaand figuur) geeft daar een beeld van. Deze kaart is destijds opgesteld door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (nu Rijksdienst voor het Cultureel

erfgoed) en maakt deel uit van het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Stadsgezicht Appingedam van 1991. De indeling van deze kaart is richtinggevend voor de regeling van het Chw bestemmingsplan. De Historische-ruimtelijke waarderingskaart laat een driedeling zien in de te beschermen niveaus. Deze driedeling is maatgevend voor het beschermingsniveau dat in het bestemmingsplan wordt gehanteerd.

- a. Beschermingsniveau 1 heeft uitsluitend betrekking op de regeling van de ruimtelijke hoofdstructuur: alleen het beloop van de wegen, de situering van de bebouwing ten opzichte van de weg (aanwezigheid voorgevelrooilijn) en het ruimtelijk profiel (de verhouding tussen bebouwing en openbare ruimte) zijn historisch van belang en worden als waardevol beschermd. Voor nieuwe ontwikkelingen betekent dit dat de schaal mogelijkheden van bebouwing worden getoetst aan het silhouet van het Beschermd Stadsgezicht en aan de waarde en betekenis van de aangrenzende openbare ruimte.
- b. Beschermingsniveau 2 heeft tevens betrekking op de ruimtelijke waarden op het niveau van de straatwand. Behalve de ruimtelijke hoofdstructuur is ook de onderlinge samenhang in de bebouwing belangrijk. Dus naast de situering/rooilijn zijn ook de bebouwingsschaal en het ritme van de bebouwing bepalend. Van belang is dat aanwezige variaties in het bebouwingsbeeld gehandhaafd blijven.
- c. Bij beschermingsniveau 3 gaat het mede om de historische waarden op gevelniveau. Naast de situering/rooilijn en de bebouwingsschaal worden ook de hoofdvorm, de detaillering en de architectuur van het individuele pand van belang. In de gevelwanden binnen deze gebieden vormen de vele monumenten de leidraad voor het beschermingsregime.

Beschikbare gevelkaarten zijn gebruikt bij het nader detailleren van de regelingen voor (deel)gebieden en als (digitale) informatie aan het Chw bestemmingsplan gekoppeld. In de bouwregels zijn de volgende aspecten of combinaties daarvan vastgelegd:

- a. de situering (rooilijn en kavelrichting);
- b. inrichting en profiel van de buitenruimte;
- c. bouwmassa (goothoogte, nokhoogte en korrelmaat);
- d. ritme en individualiteit van bouwmassa;
- e. kapvorm en nokrichting;
- f. gevelindeling;
- g. kleur en materiaalgebruik.

Voorts komen binnen de openbare ruimte elementen voor die mede de ruimtelijke kwaliteit van het Beschermd Stadsgezicht bepalen. Te denken valt aan bijvoorbeeld kades, bruggen, de profielindeling van de openbare ruimtes et cetera. In het aanwijzingsbesluit voor het Beschermd Stadsgezicht worden deze nader benoemd.

Dergelijke elementen verdienen bescherming, maar tegelijkertijd moet dubbele regelgeving voorkomen worden, daar waar zaken al op andere wijze afdoende worden geregeld. Voorts speelt hierin mee dat de gemeente over het algemeen zelf eigenaar is van de openbare ruimte en dus ook vanuit dien hoofde een

leidende rol speelt bij herinrichtingsmaatregelen. Niettemin zijn vanwege de karakteristieke waarden enkele markante elementen extra beschermd.

Welstand

De gemeente Appingedam voert sinds lange tijd een actief welstandsbeleid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een extern werkende welstandscommissie, ondergebracht bij Libau, de organisatie die in de provincie Groningen alle gemeenten adviseert over welstands- en monumentenzaken. Deze commissie baseert haar adviezen zoveel mogelijk op geformuleerd beleid, zoals dit is aangegeven in structuurplannen, en beeldkwaliteitplannen. Daarnaast is de welstandsnota geïntegreerd in het Chw bestemmingsplan en is eveneens bepalend in de adviesvorming van de welstandscommissie.

De welstandsnota is toegelicht in hoofdstuk 7 van deze toelichting en de criteria zijn opgenomen in de regels van het Chw bestemmingsplan. Voor een aantal deelgebieden gelden afzonderlijke beeldkwaliteitplannen. De welstandsregels van dit Chw bestemmingsplan zijn op die gebieden niet van toepassing.

Rijks- en gemeentelijke monumenten

In de binnenstad van Appingedam is een flink aantal individuele monumenten aangewezen die net als het Beschermd Stadsgezicht beschermd worden in de wet. De bescherming van de Rijksmonumenten is afdoende geregeld in de Erfgoedwet zodat in principe een uitgebreide regeling in het bestemmingsplan niet noodzakelijk is.

Naast de Rijksmonumenten kent de gemeente een aantal beeldbepalende c.q. karakteristieke panden die niet zijn aangewezen als Rijksmonument maar binnen de gemeente wel als behoudenswaardig worden gezien. Voor deze gemeentelijke monumenten geldt ter bescherming de gemeentelijke Erfgoedverordening. Appingedam heeft namelijk sinds 1991 een gemeentelijke monumentenverordening waarin de formele zaken in het verlengde van de Monumentenwet (nu Erfgoedwet) zijn vastgelegd. De grondslag voor de Damster monumentencommissie is neergelegd in deze verordening. Voor de advisering inzake wijzigingen aan de gemeentelijke- en rijksmonumenten en ingrijpende wijzigingen binnen het Beschermd Stadsgezicht maakt de gemeente, naast de 'eigen' Damster monumentencommissie, gebruik van de provinciale monumentencommissie van Libau. Dit is een commissie die met de nodige specifieke deskundigen is geïntegreerd in de eerdergenoemde welstandscommissie. Behoudens ondergeschikte wijzigingen aan de monumenten, worden de Damster leden altijd uitgenodigd door de provinciale commissie om een gezamenlijk advies op te stellen.